

Geschiedenis Internationaal César Franck Concours

César Franck

Het Internationaal César Franck Concours is in 1976 in het leven geroepen door de organisten Albert de Klerk en Bernard Bartelink, destijds beiden hoofdvakleraar orgel aan het Sweelinck-Conservatorium te Amsterdam. Dit was in een periode waarin het bij veel organisten schortte aan kennis en vaardigheden wat betreft een authentieke interpretatie van orgelmuziek uit de (Franse) romantiek, niet alleen in ons land, maar ook elders, tot in Frankrijk toe. Sedert de oprichting heeft het concours zich aanvankelijk nationaal, maar al heel snel ook internationaal, een uitstekende reputatie weten te verwerven als een van de topconcoursen op orgelgebied. De afgelopen afleveringen van het concours kwamen de kandidaten niet alleen uit allerlei Europese landen maar ook uit de Verenigde Staten van Amerika, Japan en Zuid-Korea. Naast het bekende, in opdracht van de Haarlemse overheid georganiseerde internationale improvisatieconcours beschikt de stad Haarlem dus ook al meer dan 40 jaar over een regelmatig terugkerend gerenommeerd interpretatieconcours dat ontstaan is uit een privé-initiatief. Het ICFC blijkt een goede springplank voor jonge musici die zich met het 19de-21ste eeuwse repertoire en in het bijzonder het Franse willen profileren: vele laureaten hebben inmiddels een internationale carrière opgebouwd als solist en/of docent. Het Internationaal César Franck Concours levert daardoor een belangrijke bijdrage aan de wereldwijde uitstraling van Nederland als belangrijk orgelland waarin historisch orgelbezit uit verschillende stijlperioden als klinkend werfgoed, en een verantwoorde artistieke omgang daarmee hand in hand gaan.

Waarom een concours gewijd aan César Franck?

Het Internationaal César Franck Concours is het enige orgelconcours ter wereld dat is gewijd aan de composities van César Franck (Luik 1822 – Parijs 1890, hetgeen betekent dat César Franck nog als onderdaan van het Koninkrijk der Nederlanden in Luik werd geboren!). Franck kan worden beschouwd als de belangrijkste orgelcomponist uit de 19de eeuw in Frankrijk en heeft als organist van de St.-Clotilde in Parijs en vooral als leraar aan het nationale conservatorium aldaar een onuitwisbare invloed gehad op de Franse orgelschool vanaf het laatste kwart van de 19de eeuw tot op heden.

Franck was namelijk de eerste componist die de mogelijkheden van het door Aristide Cavallé-Coll geschapen symfonische orgeltype op consequente en geniale wijze wist te benutten, niet alleen door de registratiewisselingen die hij in zijn composities toepaste en die hij nauwkeurig in zijn manuscripten noteerde, maar ook door op systematische wijze gebruik te maken van de combinatie- en koppeltreden die Cavallé-Coll op zijn orgels had aangebracht. Ook de bediening van deze treden noteerde Franck secuur. Dit baanbrekende 'orkestrale' gebruik van het orgel bleek al spoedig richtinggevend voor de latere generaties componisten en organisten in het Franse cultuurgebied tot op de dag van vandaag.

Franck schreef slechts 12 grote orgelwerken. Die zijn alle van zeer hoge kwaliteit. Bij de interpretatie van Francks orgelwerken zijn niet zozeer grote technische problemen te overwinnen, maar vooral vraagstukken van interpretatieve aard, zoals een mooie frasering, een genuanceerd, evenwichtig gebruik van de crescendokast, een zorgvuldig legato (met toch de nodige fraseringen) en een smaakvol rubato waarbij toch het basistempo richtinggevend blijft, kortom: een expressieve interpretatie zonder onmuzikale overdrijving.

Waar de meeste instrumentale muziekwedstrijden in belangrijke mate gericht zijn op virtuositeit, onderscheidt het Internationaal César Franck Concours zich doordat het hoofdaccent wordt gelegd op muzikaliteit (waarbij een zeer goede technische beheersing van het instrument wel wordt verondersteld).

Het Internationaal César Franck Concours heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de aandacht voor de interpretatieproblematiek van Francks orgelwerken en daarmee aan een verdieping van de kennis omtrent de vertolking van zijn composities en, in navolging daarvan, tevens van de interpretatie van het Franse orgelrepertoire uit de 19de – 21ste eeuw in het algemeen. In het verleden werd in het jaar voorafgaand aan het concours een masterclass georganiseerd. Die taak is inmiddels overgenomen door (zomer)academies her en der ter wereld.

Gezien het grote aantal inschrijvingen in de geschiedenis van het concours – de aanmelding voor de voorselectie voor het concours was elke keer overtekend – voorziet dit orgelconcours in de behoefte bij jonge organisten en organisten om zich als vertolker van de werken van César Franck en diens school te profileren, naar elkaar te luisteren en hun prestaties door een professionele, in dit onderdeel van het repertoire gespecialiseerde jury te laten beoordelen. Daarbij blijkt nog altijd dat een stijlgetrouwe interpretatie van Francks orgelwerken het moeilijkste aspect van dit concours blijft. Bij de edities van 2004 en 2013 van het Internationaal César Franck Concours kende de jury geen eerste prijs toe omdat de interpretatie van de composities van Franck niet het gewenste hoge niveau hadden.

Bij meerdere afleveringen van het concours werden de composities van Franck gecombineerd met die van tijdgenoten of componisten uit de Franse orgelschool van na zijn tijd tot ver in de 20ste eeuw.

dr. Ton van Eck

2001 (Franck en Tournemire)

Finalisten	Juryleden
1. Charles Matthews (Verenigd Koninkrijk) 2. Anton Doornhein (Nederland) 3. Lidia Ksiazkiewicz (Polen)	Louis Robilliard (FR) David Sanger (UK) Ton van Eck (NL) (<i>ter vervanging van de wegens ziekte verhinderde Bernard Bartelink</i>)

2004 (Franck, Vierne en Widor)

Finalisten	Juryleden
1. — 2. Hans Houtman (Nederland) 3. Jung Won Kwon (Zuid Korea)	Bernard Bartelink (NL) Jean-Pierre Lecaudey (FR) David Titterington (UK)

2007 (Franck en Jehan Alain)

Finalisten	Juryleden
1. Lubbert Gnodde (Nederland) 2. Humberto Salvagnin (Zwitserland) 3. Nicolas de Troyer (België)	Marie-Claire Alain (FR) David Sanger (UK) Ton van Eck (NL)

2010 (Franck en Messiaen)

Finalisten	Juryleden
1. Michael Bártek (Tsjechië) 2. Zvonimir Nagy (US) 3. Eiko Maria Yoshimura (Japan)	Eric Lebrun (FR) Joris Verdin (BE) Jan Hage (NL)

2013 (Franck en Litaize)

Finalisten	Juryleden
1. — 2. Bert van Stam (Nederland) 3. Liene Andreta Kalnciema (Letland) en Ae Shell Nam (Zuid-Korea)	Guy Bovet (CH) Olivier Latry (FR) Ben van Oosten (NL)

2017 (Franck en Saint-Saëns)

Finalisten	Juryleden
1. Agnieszka Tarnawska (Polen) 2. Jochem Schuurman (Nederland) 3. Bert van Stam (Nederland)	Michel Bouvard (FR) Olivier Penin (FR) Hayo Boerema (NL)

2022 (Franck)

Finalisten	Juryleden
1. Rik Melissant (Nederland) 2. Leendert Verduijn (Nederland) - tevens publieksprijs 3. Hina Ikawa (Japan)	Michel Bouvard (FR) Petra Veenswijk (NL) Étienne Walhain

2026 (Franck en Vierne)

Finalisten	Juryleden
1. Jakub Moneta (Polen) 2. Aaron Triebler (Duitsland) 3. Haru Shionoya (Japan, Frankrijk) - tevens publieksprijs	Vincent Dubois (FR) Ignace Michiels (BE) Marcel Verheggen (NL)